

УДК 378:37.0(474)

Ілона Тригуб

ORCID iD 0000-0002-5319-1088

науковий співробітник науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка 13 б, 04212 м. Київ, Україна
i.tryhub@kubg.edu.ua

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ У КРАЇНАХ БАЛТІЇ

У статті здійснено аналіз досвіду підготовки експертів у галузі освіти у країнах Балтії (Литві, Латвії та Естонії). Визначено спільні особливості професійної підготовки експертів у галузі освіти: спрямованість на забезпечення якості освіти; підготовка / навчання у рамках післядипломної освіти; основні форми підготовки – семінари та конференції; обрання кандидатів у експерти у галузі освіти з числа досвідчених освітян зі стажем та досвідом роботи; професійну діяльність експертів у галузі освіти регулює Кодекс етики; міжнародне співробітництво із забезпечення якості освіти. Виокремлено такі особливі тенденції підготовки експертів у галузі освіти: у Литві кандидати для вступу до реєстру експертів повинні пройти брифінг / вступний інструктаж; в Естонії кандидатам у експерти необхідно пройти підготовчий річний тренінг.

Ключові слова: експерт у галузі освіти; країни Східної Європи; якість освіти.

Вступ. Одним з важливих напрямів сучасної української освітньої політики є адаптація освітньої системи до потреб ринку праці та забезпечення якості освіти. Це зумовлює необхідність залучення фахівців-експертів у галузі освіти (Ognevuyuk V., Sysoieva S., 2015; Tryhub I., 2014). Важливим для України постає питання вивчення зарубіжного досвіду з підготовки експертів у галузі освіти з метою використання кращих зразків для модернізації системи освіти.

Останніми десятиліттями дедалі активніше почали реалізовуватись порівняльно-педагогічні дослідження систем освіти східно-європейських країн українськими науковцями, зокрема у працях Л. Гриневич, Б. Мельниченко, А. Сбруєвої та ін. Проблема професійної підготовки фахівців у країнах Східної Європи стала об'єктом наукових досліджень таких учених: Т. Десятов С. Заскалета, Т. Кристопчук та ін. Проблему експертизи в освіті досліджують: С. Братченко, А. Єрмола, О. Касьянова, О. Мармаза, Т. Новікова, А. Тубельський та ін. Але питання професійної підготовки експертів у галузі освіти у балтійських країнах залишається малодослідженим.

Метою статті є аналіз досвіду підготовки експертів у галузі освіти у країнах Балтії.

Підготовка експертів у галузі освіти у балтійських країнах. Країни Балтії (Литовська Республіка (далі Литва), Латвійська Республіка (далі Латвія) та Естонська Республіка (далі Естонія)) наприкінці минулого століття, отримавши незалежність, переорієнтувалися на європейський вектор розвитку та налагодження співпраці із західноєвропейськими структурами.

Балтійські країни створили у 1991 році Балтійську асамблею – дорадчий орган зі співробітництва між парламентами трьох країн (Committees of The Baltic Assembly. Education, Science and Culture Committee [Електронний ресурс]). В асамблеї діє Комітет з питань освіти, науки та культури, яким розробляється спільна балтійська освітня політика. Так, країни Литви, Латвії та Естонії у рамках Болонського процесу перейшли до системи трьох освітніх рівнів, запровадили європейські додатки до дипломів; створили систему забезпечення і контролю якості вищої освіти, реалізували механізм обов'язкової участі студентів в оцінці якості вищих навчальних закладів, переходять до системи кредитів ECTS.

Пріоритетними напрямками модернізації та розвитку освіти та науки у *Литві* є підвищення рівня виховання молоді, раціоналізація мережі освітніх закладів і витрат на освіту, покращення якості освіти. З метою здійснення державного контролю за якістю надання освітніх послуг у Литві створено Національний екзаменаційний центр, покликаний оцінювати якість освіти (зокрема, реалізацію навчальних програм) (Карпенко В. О., Самчук Л. І., Кривоносова О. В., 2013, с. 93) та Центр оцінки якості вищої освіти (Studiju Kokybes Vertinimo Centras – Centre for Quality Assessment in Higher Education, далі SKVC).

SKVC є незалежною організацією, заснованою у 1995 р. Міністерством освіти та науки Литви у якості експертної установи, яка частково фінансується з державного бюджету та виступає агентством з оцінки якості освіти. Основною функцією SKVC є сприяння вищим навчальним закладам у забезпеченні якості освіти та постійному

покращенню її рівня. Агентство дає інституційну (зовнішню) оцінку навчальним програмам / установам; акредитує; визнає кваліфікації наявних та нових навчальних програм, використовуючи методи опитування, спостереження, використання звітів про самооцінку навчальним закладом самого себе, оглядові доповіді незалежних міжнародних експертів (ENQA full members [Електронний ресурс]). SKVC забезпечує сумісність системи вищої освіти Литви з положеннями Європейської зони вищої освіти.

Як експертна установа, SKVC надає консультації та інформацію фізичним та юридичним особам про академічне і професійне визнання іноземних кваліфікацій, освітні системи Литви та зарубіжних країн та інші питання; активно і систематично співпрацює з вищими навчальними закладами (Strategy And Quality Policy SKVC [Електронний ресурс]): надає індивідуальні консультації, проводить тренінги, семінари та конференції з проблем забезпечення якості освіти та визнання іноземних кваліфікацій. Для здійснення цієї діяльності, SKVC запрошує литовських і зарубіжних експертів – академіків, студентів та професіоналів освітньої галузі – здійснювати зовнішню оцінку.

Загалом, Литовське агентство керується такими стандартами проведення зовнішнього контролю якості освіти (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG), 2015, с. 22-23):

- зовнішній контроль якості повинен розглядати ефективність внутрішнього контролю якості;
- зовнішні процеси забезпечення якості повинні бути надійними, корисними, попередньо визначеними, послідовно реалізованими та опублікованими;
- будь-які результати або судження, зроблені у результаті зовнішнього контролю якості, повинні бути засновані на реальних та опублікованих критеріях;
- повні звіти експертів мають бути опублікованими зрозумілою і доступною для наукового товариства мовою;
- якщо агентство приймає будь-яке офіційне рішення на основі свого звіту, то воно має бути опубліковане разом зі звітом;
- процедура подання навчальними закладами скарг та апеляцій мають бути чітко визначеними;
- агентства повинні мати встановлену юридичну базу і повинні бути офіційно визнаними як агентства із забезпечення якості освіти компетентними державними органами;
- агентства повинні бути незалежними та діяти автономно;
- агентства повинні нести повну відповідальність за свої дії та їх результати;
- агентства повинні регулярно публікувати звіти, які описують і аналізують їх загальні висновки;

- агентства повинні володіти адекватними та відповідними ресурсами, як людськими, так і фінансовими для здійснення своєї роботи;

- агентства повинні проходити зовнішню перевірку, принаймні один раз на 5 років для того, щоб продемонструвати дотримання стандартів та керівних принципів із забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG).

Запропоновані вище стандарти є основоположними у професійній діяльності експертів у галузі освіти у країнах-учасниках Європейської асоціації із забезпечення якості у вищій освіті (ENQA) – Австрії, Бельгії, Болгарії, Греції, Данії, Естонії, Ірландії, Іспанії, Косово, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Португалії, Росії, Румунії, Сербії, Словенії, Угорщини, Фінляндії, Франції, Хорватії, Чехії, Швейцарії, а не лише Литви (Strategy And Quality Policy SKVC [Електронний ресурс]).

Отже, досліджуючи литовський досвід, ми переконалися у відсутності професійної підготовки експертів у галузі освіти, оскільки роль таких фахівців у запропонованій країні надається провідним вітчизняним та зарубіжним освітянам, які проходять ретельний відбір. Такий відбір проводиться на основі аналізу наявності у кандидата відповідних навичок і компетентностей для вирішення поставлених завдань, а також за наявності відповідної підготовки чи за умови проходження брифінгу – вступного інструктажу / семінару, на якому кандидати в експерти отримують інформацію про поточний перебіг справ, позиції сторін, раніше невідомі деталі, отримують відповіді на ключові питання (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG), 2015, с. 15).

Охарактеризуємо латвійський досвід. У Латвії в 1995 р. був створений Центр оцінки якості вищої освіти. Акредитація вищих навчальних закладів із залученням зарубіжних експертів розпочалася в 1996 році й зараз повноцінно працює в Латвії. Латвійські вищі переконані, що введення акредитації має, перш за все, стимулювати поліпшення загальної якості вищої освіти в країні. Також було запроваджено проведення оцінки якості навчальних програм, яка продовжується і на сьогодні (Конограй В. В., 2014, с. 118).

Акредитація державних і приватних вищих навчальних закладів у Латвії проводиться під контролем Міністерства освіти та науки, принаймні один раз на шість років відповідно до нормативів, схвалених Кабінетом міністрів. Акредитація вищих навчальних закладів повинна бути схвалена Радою з вищої освіти після консультацій із зарубіжними експертами та офіційно визнана Міністерством освіти та науки. Міністерство також публікує в газетах список акредитованих навчальних закладів і програм. При Міністерстві освіти створено консультативну раду з підготовки вчителів та розвитку професійної майстерності (Consultative Councilfor

Teacher Training and Professional Skills Development), яка створює систему навчання вчителів, що працюють (Порівняльний огляд систем оцінки вищої освіти у країнах Східної Європи і СНД: ліцензування, атестація, акредитація, 2014).

Загалом, латвійська вища освіта характеризується високою якістю і конкурентоздатністю на ринку праці, її дипломи визнаються в країнах ЄС. Хоча Литва не є країною-учасницею Європейської асоціації із забезпечення якості у вищій освіті (ENQA) і не займається професійною підготовкою експертів у галузі освіти, проте, освітня політика цієї країни спрямована, передусім, саме на покращення якості освіти.

В Естонії ж ліцензування та акредитація навчальних закладів здійснюється Радою за оцінкою якості у вищій освіті. До складу ради входять учені, представники професійних органів та організацій, що займаються підтримкою наукових досліджень. Вищі навчальні заклади, що відкриваються, повинні відповідати встановленим вимогам з питань, які стосуються приміщень, викладацького складу і програм. Приватні вищі навчальні заклади додатково контролюються комітетом, який перевіряє їх відповідність освітнім і фінансовим нормативам. Згідно із законом про університети Рада за оцінкою якості займається також акредитацією, яка здійснюється щонайменше один раз на сім років і охоплює як програми, так і самі навчальні заклади (Порівняльний огляд систем оцінки вищої освіти у країнах Східної Європи і СНД: ліцензування, атестація, акредитація, 2014).

У 2009 році під егідою Міністерства освіти та науки Естонії було створено Естонське Агентство якості вищої та професійної освіти (Eesti Korgja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur – Estonian Quality Agency for Higher and Vocational Education, далі ЕККА), яке у 2013 році стало учасником Європейської асоціації із забезпечення якості у вищій освіті (ENQA).

Місія ЕККА полягає у сприянні якості у галузі освіти й, тим самим, збільшенні конкурентоспроможності естонського суспільства. ЕККА покликана надати зовнішню оцінку навчальним закладам, яка супроводжується наступними основними видами діяльності (Estonian Higher Education Quality Agency. Development Plan for 2012–2016 [Електронний ресурс], с. 1): забезпечення інституційної акредитації вищих навчальних закладів; оцінка навчальних програм; надання акредитації програмам навчання у сфері професійної освіти та навчання; проведення експертного аналізу з метою надання освітнім установам права на проведення досліджень; аналіз результатів оцінки та надання рекомендацій щодо поліпшення якості надання освітніх послуг; інформування широкої громадськості про результати оцінок; навчання експертів оцінці; навчання і консультування навчальних закладів; участь

у міжнародних мережах для зовнішньої оцінки освітніх закладів.

Основними цінностями ЕККА проголошені (ЕККА [Електронний ресурс]; Estonian Higher Education Quality Agency. Development Plan for 2012–2016 [Електронний ресурс], с. 1-2): справедливість (застосування принципів рівного ставлення у своїй діяльності); компетентність (безперервний професійний розвиток і впровадження його результатів на міжнародному рівні); співпраця (включення партнерів за потребами та можливостями); відкритість (до нових ідей, змін у навколишньому середовищі, підтримка прозорості процедур оцінки й оприлюднення результатів).

Для досягнення своїх цілей, ЕККА використовує систему рецензування, яка складається з самооціночної доповіді вищого навчального закладу, який проходить експертизу, та оціночної доповіді наукових експертів і представників студентства та ринку праці. Рада з оцінки якості ЕККА використовує ці звіти в якості основи для своїх рішень з оцінки, які є остаточними відносно інституційної акредитації та оцінки програмних досліджень групи (ENQA full members [Електронний ресурс]).

Розглянемо, за якими принципами обираються експерти для акредитації вищих навчальних закладів. Відбір експертів до конкретної комісії з оцінки починається за 6-12 місяців до передбачуваного оцінного візиту до вищого навчального закладу. Часто ЕККА вибирає експертів серед осіб, які рекомендують інші установи щодо забезпечення якості освіти або освітні заклади (зокрема, стосуються представників студентства) та об'єднань роботодавців (особливо щодо представників роботодавців). Тим не менш, зацікавлені особи завжди можуть заповнити електронну форму на сайті ЕККА і, у разі відповідності запиту, стати експертом (Guidelines for Quality Assessment of Study Programme Group Experts [Електронний ресурс], с. 2).

Загалом, в анкеті, окрім, звичайних біографічних даних як-то: ім'я, адреса, мобільний телефон, адреса електронної пошти, дата народження, кандидат має дати відповіді на такі спеціальні запитання (Application to be an assessment expert of the Estonian Higher Education Quality Agency [Електронний ресурс], с. 2):

– з якого типу оцінки Ви хочете взяти участь в якості експерта: інституційної акредитації вищих навчальних закладів чи оцінки якості навчальних програм у вищих навчальних закладах;

– яку сферу Ви хочете оцінювати у якості експерта: архітектура і будівництво; бізнес та управління; ветеринарія; громадська безпека; гуманітарні науки; журналістика та інформація; законодавство; інформатика та інформаційні технології; математика і статистика; медицина та стоматологія; мистецтво; мови та культури; музика і театр; науки про життя; національна оборона; охорона здоров'я; охорона навколишнього середо-

вища; підготовка вчителів та освітні науки; побутові послуги; право; природничі науки; проектування; виготовлення і технології; психологія; сільське господарство, лісове господарство і рибальство; соціальні послуги; спорт; суспільні науки; теологія; транспортні послуги.

- мовні навички (сформулювати мовні навички відповідно до Рівнів європейської мовної освіти (поле дослідження, кваліфікація, назва вищого навчального закладу, рік закінчення);
- досвід роботи (назва організації, термін роботи, посада, огляд функцій та обов'язків);
- мотивація – пояснити свій інтерес у приєднанні до групи експертів і вказати причину, чому кандидат вважає себе гідним;
- огляд поточного досвіду у галузі забезпечення якості.

Як бачимо, за запропонованими питаннями анкети для кандидатів у ЕККА, для того, щоб стати професійним експертом у галузі освіти важливим є саме їхня компетентність та професійний досвід.

З метою розвитку необхідних знань, умінь та навичок у здійсненні експертизи, кандидатам, які підходять на роль експертів, агентство пропонує проходження річних тренінгів для їх підготовки. Лише після їх проходження кандидати можуть бути залучені до роботи з оцінної комісії. Така комісія складається з 4-6 членів (експертів) в якій мають бути присутні (Guidelines for Quality Assessment of Study Programme Group Experts [Електронний ресурс], с. 3): людина з досвідом управління у вищій освіті установою подібного профілю; людина з досвідом від зовнішніх вищих навчальних закладів (переважно у якості роботодавця з досвідом управління); представник з-поміж студентів; принаймні, два члени з-за кордону.

Оцінка ж якості навчальних програм становить собою зовнішню оцінку відповідності навчальних програм, включаючи їх викладання (подачу), законодавству, а також національним та міжнародним стандартам і тенденціям з метою надання рекомендацій із поліпшення якості навчання. Оцінка якості навчальних програм відбувається, принаймні один раз на сім років і має 5 областей оцінки (Guidelines for Quality Assessment of Study Programme Group Experts [Електронний ресурс], с. 2): навчальна програма і програма дослідження розвитку; ресурси; викладання і навчання; викладацький склад; студенти.

Відбір експертів для оцінки якості навчальних програм полягає у формуванні оцінної комісії (комітету) мінімум з 3 членів не пізніше ніж за 5 місяців до оцінного візиту. У комітет мають увійти експерти в області оцінки навчальних програм чи оцінки вищих навчальних закладів та зовнішні експерти. Комітет має включити в себе, щонайменше, одного члена із зовнішньої установи вищої освіти (підприємця, державного чиновника, представника професійної асоціації або організації роботодавців

тощо) і, одного студента (Guidelines for Quality Assessment of Study Programme Group Experts [Електронний ресурс], с. 3).

Голова комітету обирається ЕККА. Кожному комітету присвоюється координатор оцінки, який не є членом комітету (як правило, координатор є одним зі співробітників ЕККА, і це його / її завдання допомогти організувати роботу комітету) (Guidelines for Quality Assessment of Study Programme Group Experts [Електронний ресурс], с. 4).

Члени комітету мають бути незалежними у своїх оцінках (зادля уникнення конфлікту інтересів). До числа комітету не приймаються особи, які співпрацювали з навчальним закладом, у якому проходить оцінка, за останні три роки; студенти, які там навчалися; кандидати, які мають у вищому навчальному закладі родичів чи товаришів. Кандидати в експерти повинні мати необхідні навички з роботи в команді та вміння у розмовній і письмовій англійській мові.

Таким чином, процедура відбору кандидатів у експерти у галузі освіти та їх підготовка в Естонії є чітко регламентованими.

Висновок. Балтійські східно-європейські країни є близькими між собою за рівнем розвитку. Їх сучасна система ліцензування, атестації та акредитації почала створюватися та апробуватися лише в другій половині 90-х років і цей процес до сьогоднішнього дня залишається незакінченим.

Питання підготовки експертів у галузі освіти балтійські країни задовольняють шляхом проведення брифінгових та тренінгових форм підготовки / навчання. Роль експертів у галузі освіти у цих країнах надається провідним вітчизняним та зарубіжним освітянам, які проходять ретельний відбір агенціями із забезпечення якості (у Литві – Литовським Центром оцінки якості вищої освіти, в Естонії – Естонським Агентством якості вищої та професійної освіти) на підставі аналізу наявності у кандидата відповідних навичок і компетентностей для вирішення поставлених завдань та за наявності відповідної підготовки чи за умови проходження брифінгу, де кандидати в експерти отримують інформацію стан справи, позиції учасників, специфічні деталі тощо.

До особливих тенденцій професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Балтії можемо зарахувати наступні:

- обов'язкове проходження брифінгу – вступного інструктажу / семінару, на якому кандидати в експерти отримують інформацію про поточний перебіг справ, позиції сторін, раніше невідомі деталі, отримують відповіді на ключові питання (досвід Литви);

- з метою розвитку необхідних знань, умінь та навичок у здійсненні експертизи, кандидатам, які підходять на роль експертів, агентство пропонує проходження річних тренінгів для їх підготовки (досвід Естонії).

Література

1. Карпенко В. О. Впровадження Болонських принципів в контексті реформування системи освітніх послуг країн Балтії (Латвії, Литви та Естонії) / О. В. Карпенко, Л. І. Самчук, О. В. Кривоносова // Педагогіка і психологія. Вісн. НАПН України. – 2013. – № 3. – С. 91–98.
2. Конограй В. В. Особливості реформування вищої педагогічної освіти Латвії в контексті впровадження принципів Болонського процесу / В. В. Конограй // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 122. – С. 117–119.
3. Порівняльний огляд систем оцінки вищої освіти у країнах Східної Європи і СНД: ліцензування, атестація, акредитація [Електронний ресурс] / 2014. – Режим доступу: <http://studopedia.org/6-105241.html>
4. Application to be an assessment expert of the Estonian Higher Education Quality Agency. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://ekka.archimedes.ee/en/experts/application-become-assessment-expert/>
5. Checklist For Evaluation Experts [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://ekka.archimedes.ee/en/experts/checklist-evaluation-experts/>
6. Committees of The Baltic Assembly. Education, Science and Culture Committee [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://baltasam.org/en/structure/comitees/24-structure/committees-of-the-baltic-assembly/1290-education-science-and-culture-committee>
7. ЕККА [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://ekka.archimedes.ee/en/universities/external-evaluation-higher-education-estonia/>
8. ENQA full members [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.enqa.eu/index.php/enqa-agencies/members/full-members/>
9. Estonian Higher Education Quality Agency. Development Plan for 2012–2016 [Електронний ресурс] / Version 28/06/2012 with amendments. – 3 р. – Режим доступу: http://ekka.archimedes.ee/wp-content/uploads/EKKA_arengukava_28.06.2012_ENG.pdf
10. Guidelines for Quality Assessment of Study Programme Group Experts [Електронний ресурс] / 12 р. – Режим доступу: <http://ekka.archimedes.ee/wp-content/uploads/Guidelines-for-Institutional-Accreditation-Experts.pdf>
11. Ognevyuk V., Sysoieva S. (2015). Training of educational experts in Ukraine: experimental interdisciplinary program. The advanced science journal (6), 98-103, DOI: 10.15550/ASJ.2015.06.098.
12. Seema R., Udam M., Mattisen H, Lauri L. (2014, ЕККА) [Електронний ресурс] / The perceived impact of external evaluation: the organisation vs the individual. Paper presented at the 2015 INQAANE Conference. – 5 р. – Режим доступу: <http://ekka.archimedes.ee/wp-content/uploads/Survey-impact-EE-EKKA-2014.pdf>
13. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG), 2015. – 23 р.
14. Strategy And Quality Policy SKVC [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: http://www.skvc.lt/default/en/strategy_policy
15. Tryhub I. (2014). Training consultants for the development of education: experience of the Russian Federation. The advanced science journal (5), 13-16, DOI: 10.15550/ASJ.2014.05.013.

ОПЫТ ПОДГОТОВКИ ЭКСПЕРТОВ В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАНИЯ В СТРАНАХ БАЛТИИ

Трыгуб Илона, научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории освитологии, Киевский университет имени Бориса Гринченко, ул. Тимошенко, 13-б, 04212 г. Киев, Украина, i.tryhub@kubg.edu.ua

В статье проведен анализ опыта подготовки экспертов в области образования в странах Балтии (Литве, Латвии и Эстонии). Определены общие особенности профессиональной подготовки экспертов в области образования: направленность на обеспечение качества образования; подготовка / обучение в рамках последипломного образования; основные формы подготовки - семинары и конференции; избрание кандидатов в эксперты в области образования из числа опытных педагогов со стажем и опытом работы; профессиональную деятельность экспертов в области образования регулирует Кодекс этики; международное сотрудничество по обеспечению качества образования. Выделены следующие особые тенденции подготовки экспертов в области образования: в Литве кандидаты для вступления в реестр экспертов должны пройти брифинг / вводный инструктаж; в Эстонии кандидатам в эксперты необходимо пройти подготовительный годовой тренинг.

Ключевые слова: *эксперт в области образования; качество образования; страны Восточной Европы.*

EXPERIENCE OF TRAINING OF EXPERTS IN THE FIELD OF EDUCATION IN THE BALTIC COUNTRIES

Tryhub Ilona, research worker of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Tymoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine, i.tryhub@kubg.edu.ua

The article analyzes the experience of training of experts in the field of education in the Baltic countries (Lithuania, Latvia and Estonia). It identified the following common features of professional training of experts in the field of education: focus on quality assurance; implementation of vocational training as part of Continuing Education; seminars and conferences as the basic forms of training; lack of training of experts in the field of education in universities; election of candidates for experts in the field of education from experienced teachers with the experience and good practice; compliance with official Code of Ethics of professional experts in the field of education; International cooperation in quality assurance.

Specific trends in training of experts in the field of education are observed in Lithuania and Estonia. We can enroll the following special trends in training of experts in the field of education in the Baltic countries as:

- *mandatory briefing – introductory workshop, where candidates for experts in the field of education are informed about the current progress of cases, the parties' positions, previously unknown details, get answers to key questions (experience of Lithuania);*
- *for development of necessary knowledge and skills in carrying out the expertise, candidates who fit the role of experts in the field of education, the agency offers annual training (experience of Estonia).*

Keywords: Eastern Europe countries; expert in the field of education; quality of education.

Стаття надійшла до редакції 28.09.2016

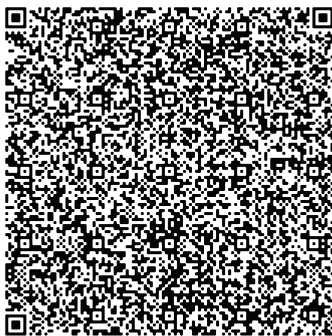
Прийнято до друку 27.10.2016

УДК 37.012(438)

Юлія Гришук

ORCID iD 0000-0002-5306-0301

науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 Київ, Україна
y.hryshchuk@kubg.edu.ua

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА ЯК ОБ'ЄКТ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті розглянуто педагогічну освіту у Республіці Польща як об'єкт міждисциплінарного дослідження. Проаналізовано складність, суперечливість, багатовимірність сприйняття та трактовки визначення понять «освіта» та «педагогічна освіта» польськими й українськими дослідниками. З метою уникнення непорозуміння та спірних питань у визначенні даних понять зроблено спробу їх трактування з точки зору психології, педагогіки, соціології, освітньої політики та інших галузей наукового знання.

Ключові слова: освіта; педагогічна освіта; педагогіка.

Вступ. Розвиток системи освіти значною мірою залежить від якості професійної підготовки педагогічних кадрів, які володіють високим рівнем професійної компетентності, що ґрунтується на новітніх досягненнях психолого-педагогічної науки, здатності застосовувати наукові надбання на практиці та запроваджувати цінності демократичної, правової держави.

Науковий інтерес становлять сучасні досягнення педагогічної освіти Республіки Польща, яка

увійшла до єдиного європейського простору вищої освіти та відзначається запровадженням нових концепцій та моделей у підготовці педагогічних кадрів, розробкою стандартів педагогічної освіти, що визначили напрями модернізації її змісту.

Проблема професійної підготовки вчителів у Республіці Польща стала предметом дослідження таких науковців, як Р. Мушкета – підготовка вчителів фізичного виховання до оцінювання навчальних досягнень учнів; Я. Бельський – підвищення